

Stockholm 2023-03-23

Statssekreterare Dan Ericsson
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Hemställan rörande frågor som vi förde fram under dagens möte

Inledningsvis vill vi framföra vårt ett stort tack till dig för att du hade möjlighet att träffa oss idag. Under mötet förde vi bland annat fram ståndpunkter och synpunkter rörande nedanstående frågor. Vi avslutar vår hemställan med punkter som vi vill att regeringen prioriterar och agerar kring.

Djurvälfärdsutredningen

Vi ser positivt på att regeringen tillsatt en utredning som bland annat ska föreslå åtgärder för att höja djurskyddsnivån inom EU och globalt. Däremot är vi missnöjda med att regeringen i direktivet så ensidigt hänvisar till Konkurrenskraftsutredningen då det gäller hur de svenska djurskyddskraven påverkar den svenska konkurrenskraften. Konkurrenskraftsutredningen redovisade sitt betänkande redan 2015 och mycket har hänt sedan dess. Betänkandet är dessutom redan behandlat av riksdagen vid antagandet av livsmedelsstrategin. Redan när utredningen redovisade sitt betänkande fick den kritik för att man främst tittat på kostnadshöjande faktorer och inte i samma utsträckning på sådana som är positiva för konkurrenskraften. Vi tycker att det är särskilt beklagligt att djurväl-färdsutredningen fått i uppdrag att analysera konsekvenser av om den obligatoriska förprovningen ska tas bort. Förprovningen har ett starkt stöd. Den förhindrar felaktiga investeringar. Jordbruksverkets och SVA:s smittskyddsutredning förordade att smittskydd borde ingå i förprovningen. Allvarliga djursjukdomar är ett ökande hot som påverkar djurhållningens sårbarhet. Jordbruksverket redovisade ett regeringsuppdrag rörande förprovning den 25 april 2019 (Dnr 5.2.17-9955/18).

I direktivet tar regeringen också upp det svenska författningskravet om att nötkreatur som hålls för mjölkproduktion sommartid ska få möjlighet till bete. Det är väl känt att bete är en viktig resurs för kornas välfärd och att de har en stark motivation för att vara ute och beta. Det finns också internationella undersökningar som visar att det inte på gårdsnivå går att dra slutsatsen att betesdrift skulle vara mindre lönsamt. I sammanhanget vill vi även nämna att Sverige troligtvis skulle kunna betala ut djurväl-färdsersättning för den tid som producenter väljer att hålla kor ute på bete utöver förvaltningskravet.

Livsmedelsstrategin 2,0

Regeringen har aviserat att man inom ramen för det befintliga riksdagsbeslutet ska uppdatera livsmedelsstrategin. Vi ser också ett behov av att strategin uppdateras och vill peka på några centrala punkter som regeringen bör fästa särskild vikt vid:

* Den nya livsmedelsstrategin bör ta ett tydligt avstamp från de avigsidor som vi idag ser med den industriella produktionen mot en smartare livsmedelsproduktion. En smart livsmedelsproduktion tar hänsyn till alla hållbarhetsaspekter och leder till att vi producerar mer livsmedel i enlighet med de mål som riksdagen har slagit fast. Det innebär bland annat att vi på ett hållbart sätt producerar eller

tillhandahåller oss av olika insatsvaror som behövs inom ramen för livsmedelsproduktionen. Det innebär även att fler arbetstillfällen absorberas på landsbygden och på lokal nivå.

* För att möta framtida krav, inte minst miljö- och klimatmässiga samt hushållningen med mark, så bör särskilda satsningar göras på att stärka den svenska produktionen av växtbaserade livsmedel. Sverige har en unik möjlighet att spela en ledande roll i förädlingen av växtbaserade råvaror. Odlingen av baljväxter och grönsaker bör och kan öka. Därmed kan också beroendet av importerad soja som mat och foder minska. Man bör också utnyttja idisslarnas förmåga att omsätta gräs och örter och främja biologisk mångfald. Till skillnad från enkelmagade djur som konkurrerar med människan om ätbar gröda. För detta krävs dock ökade satsningar i förädlingsledet och kapital för innovation.

* Djurskyddsfrågorna är centrala för den framtida livsmedelsproduktionen. Ett gott djurskydd levererar inte bara den hantering av djur som är önskvärd och som allt fler länder världen över eftersträvar, utan är även en förutsättning för en ansvarsfull användning av antibiotika. Djurskyddet bör dock inte bara bibehållas utan strävan måste vara att den ska stärkas ytterligare. Särskilt viktigt är det att producenter ges förutsättningar att anamma bättre hantering än den som lagstadgas idag. Det kan till exempel ske genom djurvälståndersättning. Ett område som såväl forskare, bransch, enskilda producenter, djurskyddsorganisationer, myndigheter med flera har pekat på är möjligheten att hålla kor och kalv tillsammans en längre tid. Ett annat område är att fler djur ska ges möjlighet till utevistelse. Ett tredje är immunokastrering av grisar. Det är viktigt att producenter ges förutsättningar att gå före och utveckla morgondagens djurhållning. Det är inte lämpligt att endast stanna på strategins mål, att djurskyddet ska bibehållas. Det låser producenter och bidrar inte till att stärka konkurrenskraften.

* Flera undersökningar visar att svenskt djurskydd är en av anledningarna till att konsumenterna väljer att köpa svensk mat. Att djuren får vistas ute är också viktigt för tillfrågade konsumenter. Betande djur har fått allt större betydelse. Det innebär också att om Sverige sänker sina djurskyddsregler minskar motivationen radikalt att köpa svenskt. Att behålla den svenska marknaden är viktigt från sårbarhetssynpunkt.

* Jordbruksverket har visat att konsumtionen av svenskt kött ökade under pandemin och att importen minskade. Jordbruksverket har också, när man har tittat på varifrån maten vi äter kommer ifrån, pekat på att det är inom restaurangbranschen som en betydande del av importen sker. Regeringen bör därför intensifiera sitt arbete med att införa ursprungsmärkning av kött som serveras på restauranger. Regeringen bör redan nu tillse så att ursprungsmärkning genomförs inom det offentliga.

* Utbildning av framtida konsumenter, det vill säga dagens elever, är av avgörande betydelse. Regeringen bör därför se till att frågor som har med hållbar livsmedelsproduktion tydligt förs in i läroplaner och att skolor ges möjlighet, genom ekonomisk stimulans, börja använda sig av skolmaten som ett pedagogiskt läromedel. Genom att studera varifrån maten kommer, hur den har producerats och så vidare så kan man nå utbildningsmål inom flera ämnen.

* Regeringen kan öka den svenska konkurrenskraften genom att driva på och stödja de förslag som finns på att EU i handelsavtal med tredje land ska ställa krav som likvärdiga djurskyddsregler med mera. Regeringen kan också stärka den svenska konkurrenskraften genom att driva på så att EU-regler implementeras i samtliga EU-stater samt den pågående uppdateringen av EU:s djurskyddsregler. Den svenska regeringen bör även fortsätta förändra EU:s regelverk så att stöd kan ges till bönder som håller djur på bete även om det finns med i nationell lagstiftning.

Djurskyddskontroll

Djurskyddskontrollen är enormt viktig. Idag saknas resurser för att länsstyrelserna ska kunna utföra normalbesök i önskvärd utsträckning. Handläggningstiden kan också ibland ta oacceptabel lång tid. Många anmälningar hanteras idag enbart genom att länsstyrelsen skickar brev till djurhållaren i stället för att göra en fysisk kontroll av djuren. Detta tillsammans påverkar förtroendet för den svenska produktionen och myndighetsutövningen negativt. Det påverkar också implementeringen av de svenska djurskyddsregler. Allt för ofta saknas till exempel strö i grisboxarna i adekvat omfattning.

Vi anser att regeringen måste ta ett nytt grepp om djurskyddskontrollen. Vi tror att det skulle vara till fördel om mer resurser lades på detta så att fler djurskyddsproblem upptäckts tidigt innan de har hunnit utvecklas till stora problem.

Ordförandeskapet i EU

I inledningsanförandet vid Sveriges ansökan om medlemskap i EU nämnde den dåvarande EU-ministern Ulf Dinkelspiel djurskyddsfrågorna vid ett flertal tillfällen. Partiledare har därefter slagit fast att djurskyddsfrågorna tillhör Sveriges profilfrågor inom EU. Vid de tillfällen då Sverige haft ordförandeskapet har större djurskyddskonferenser anordnats och ett antal insatser har gjorts för att stärka djurskyddet inom EU.

Inom det nuvarande ordförandeskapet lyser dock djurskyddsfrågorna i allt väsentligt med sin frånvaro. Compassion In World Farming har fått nej från regeringen på sin förfrågan om att anordna ett sidoevenemang under ordförandeskapet. I Bryssel och från andra medlemsstater hör vi röster om att den nuvarande regeringen inte prioriterar djurskyddsfrågorna.

Vi anser att den här utvecklingen är olycklig och vi vill att regeringen under den tid som är kvar av ordförandeskapet lägger mer resurser på djurskyddsfrågorna. Vi är intresserade av att medverka för att så ska bli fallet.

EU:s pågående översyn av djurskyddsregler

Inom EU pågår just nu en översyn av de nuvarande djurskyddsreglerna. Kommissionen har avisat att man är beredd att skärpa de nuvarande reglerna och flera av de rapporter som hittills kommit från EFSA visar att forskningsrön också slår fast att så bör bli fallet. Det handlar bland annat om avvänjningstid för griskultingar, att suggor inte bör fixeras och att snabbväxande hybrider av slaktkycklingar inte bör användas. Till detta ska också läggas de ECI, europeiska medborgarinitiativ, som vi samtliga varit med och genomfört, om att burhållning av lantbruksdjur bör avvecklas och att pälsdjursuppfödningen också bör avvecklas.

Det är viktigt att den svenska regeringen är aktiv under översynen av EU:s djurskyddsregler och intar en progressiv inställning. Detsamma gäller de ECI som vi nämner i stycket ovan. Det finns ett starkt stöd för dessa bland den svenska befolkningen.

Ansvarsfull användning av antibiotika och riskerna för antibiotikaresistens

Frågan om användning av antibiotika inom djurproduktionen är en av våra stora ödesfrågor. Många forskare har pekat på att den kan till och med vara mer avgörande för vår fortsatta existens än miljöfrågorna, eller att den i alla fall är av samma dignitet.

Sverige har gjort ett förtjänstfullt arbete för att användningen av antibiotika ska vara ansvarfull i Sverige, vilket har, tillsammans med det arbete som näringen och djurskyddsorganisationerna har gjort, lett till att vi har en av EU:s lägsta användning av antibiotika.

Regeringen bör dock också vidta särskilda åtgärder för att kartlägga, analysera och ta fram åtgärdsförslag då det gäller det importerade köttet. Vi vet att det importerade köttet i många fall kommer från djur som behandlats med avsevärt mer antibiotika. Detta bör synliggöras, liksom de negativa effekterna av import av kött från djuruppfödningar som inte har en ansvarfull användning av antibiotika. Vad vi ibland hör från de länder som Sverige importerar kött från, till exempel kycklingkött från Thailand, så bidrar de importerande länderna till en oansvarig användning av antibiotika och försvårar möjligheterna för dem att utveckla sin djurhållning. Den nyligen remissbehandlade utredningen SOU 2022:43 Friska djur behöver inte antibiotika, innehåller ett antal intressanta förslag som kan bidra till ett intensifierat arbete för att minska risken för ökad global antibiotikaresistens inom djurhållningen. Det finns starka skäl för att ge stöd till föreslagna aktiviteter, som är ett åtagande enligt den nationella antibiotikastrategin.

Djurparker

Ett flertal tragiska händelser har inträffat inom svenska djurparker. Händelserna har visat att det finns brister inom djurparkerna. Jordbruksverket har inte på lång tid uppdaterat detaljreglerna för hållning av djur inom djurparker. World Animal Protection har tidigare skickat in en skrivelse till regeringen om bland annat detta samt även pekat på det är tveksamt om Sverige har implementerat EU:s djurparksdirektiv fullt ut. Djurskyddet Sverige har krävt en djurparksreform där man bland annat ändrar reglerna så att bevarandearbetet stärks och att djurparker och nöjesparker inte fortsätter att blandas.

Vi anser att regeringen måste gripa in och ta ett stadigt grepp över djurparksfrågorna. Vi anser därför gemensamt att det är viktigt att regeringen gör en översyn av djurparkerna och tillser att djurvälstånd och bevarandearbetet förbättras. Det är också viktigt att regeringen tillser så att Jordbruksverket får de resurser som krävs för att göra en uppdatering av sina föreskrifter. Jordbruksverket bör också under sin översyn meddela regeringen vilka djurarter som inte längre bör hållas i djurparker. Dit hör bland annat delfiner och andra marina däggdjur samt elefanter. Jordbruksverkets arbete bör utgå från en genomlysning av det vetenskapliga rådet vid SLU.

Hållning av minkar

Frågan om hållning av djur för pälsproduktion har debatterats flitigt sedan djurskyddslagen kom. I Sverige har vi inte längre någon hållning av rävar eller chinchillor, men vi håller fortfarande minkar för ändamålet. Allt fler medlemsstater inom EU har genomfört eller är på gång med att förbjuda hållning av djur för pälsproduktion.

Vi har sedan djurskyddslagen kom 1988 argumenterat för att den inte har uppfyllts då det gäller hållning av djur för pälsproduktion. Det är naturligtvis oacceptabelt att den ansvariga myndigheten, trettio år efter att lagen kom, fortfarande inte vet om lagen är genomförd. Jordbruksverket angav i sin rapport till regeringen att pengar borde avsättas för en större studie på farmnivå. Detta lämnades utan åtgärd av den sittande regeringen.

Vi anser att det är viktigt att Sverige sällar sig till de medlemsstater inom EU som förbjuder djurhållning för pälsproduktion. 1,7 miljoner EU-medborgare har skrivit under ECI:n om krav på stopp för pälsdjursuppfödningen och anser att det är viktigt att Sverige tydligt tar ställning för detta förslag som avser leda till ett förbud på hela EU-marknaden.

Fiskar i fångenskap inom livsmedelsproduktionen

Vi ser en risk för att allt fler fiskar kommer att födas upp och hållas för livsmedelsproduktion i Sverige. Detta utan att någon egentlig genomlysning gjorts kring fiskarnas välfärd. Fiskar i fångenskap omfattas också av djurskyddslagen, vilket innebär att de ska hållas på ett sådant sätt att deras hälsa främjas och så att de ska kunna bete sig naturligt. Vi har svårt att se att de anläggningar som uppförs medger att fiskarna ska få utlopp för de beteende som de har stark preferens för.

Det saknas idag artspecifika föreskrifter för nästan alla fiskarter som används i landbaserad produktion och forskning visar på stora djurskyddsproblem. Exempelvis finns idag inga fungerande slaktmetoder för fisk som uppfyller djurskyddslagens krav. Dessa problem måste åtgärdas innan produktionen byggs ut ytterligare, annars riskeras enorma djurskyddsproblem.

Compassion in World Farming
Katarina Lingehag-Ekholm

Djurskyddet Sverige
Åsa Hagelstedt

Svenska Djurskyddsföreningen
Linda Devine

Vi Konsumenter
Vi Konsumenter
Gunnela Ståhle

World Animal Protection
Amanda Dahlberg